

Lausunto

29.9.2025

VN/13333/2025

VN/13333/2025-OKM-67

Sivistysvaliokunta

Asiantuntijalausunto

Hallitus esittää eduskunnalle säädettävän lain perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (**HE 103/2025 vp**)

Esityksessä säädettäisiin perusopetuksessa annettavasta valmistavan opetuksen lisäopetuksesta ja aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korottamisesta.

Perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus

Esitys valmistavan opetuksen lisäopetuksesta toteuttaa pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan mahdollistetaan valmistavan opetuksen jatkuminen kahteen vuoteen tilanteissa, joissa se arvioidaan tarpeelliseksi riittävien kielellisten valmiuksien varmistamiseksi.

Nykyisin järjestettävä perusopetukseen valmistava opetus kestää vuoden ajan. Valmistava opetus edistää oppilaiden kielellisten taitojen kehittymistä, kouluvalmiuksia ja suomalaiseen yhteiskuntaan kotoutumista. Esimerkiksi Kansallisen koulutuksen arviointiviraston Karvin arvioinnin mukaan osa oppilaista tarvitsisi valmistavaa opetusta pidemmän ajan. Erityisesti tarpeita arvioidaan olevan esimerkiksi yläkouluiässä maahan tulleilla oppilailla.

Valmistavan opetuksen kaksivuotisuus mahdollistetaan tuomalla lainsäädäntöön perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetus, jota kunta voisi järjestää oppilaille perusopetukseen valmistavan opetuksen jälkeen. Opetuksen järjestäjä päättäisi valmistavan opetuksen lisäopetuksen opetusjärjestelyistä. Opetus voitaisiin järjestää esimerkiksi samanaikais- tai yhteisopetuksena tai pienemmässä ryhmässä, jolloin opetusta tarvitsevat oppilaat voisivat olla eri tilassa toisen opettajan kanssa.

Valmistavan opetuksen lisäopetuksen järjestäminen perusopetuksen yhteydessä mahdollistaisi oppilaiden välisen vertaisvuorovaikutuksen ja tukisi oppilaiden sosiaalistumista kieleen ja kouluun. Lisäksi se edesauttaisi sekä arkikielen että opetuskielen luonnollista omaksumista. Valmistavan opetuksen lisäopetuksen järjestäminen olisi kunnille vapaaehtoista ja olisi enintään vuoden mittainen.

Valmistavan opetuksen jatkuminen lisäopetuksena kohdennettaisiin niille oppilaille, joiden osalta valmistavan opetuksen jatkumiselle olisi eniten tarpeita. Näitä olisivat oppilaat, joilla on vasta alkava luku- ja kirjoitustaito, puutteellinen kouluhistoria tai yläkouluiässä maahan tulleet. Lisäopetuksen tarve arvioidaan oppilaan tilanteen ja tarpeiden mukaisesti.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo.okm@gov.fi

Perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan tarvitsemia valmiuksia suomen tai ruotsin kielessä sekä siten edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Opetuksen järjestäjä huolehtisi siitä, että oppilas saisi riittävästi opetusta saavuttaakseen riittävän peruskielitaidon opetuskielessä.

Esitys vahvistaisi oppilaan edellytyksiä osallistua perusopetukseen ja kehittää itseään siten, että oppilas saisi riittävästi opetusta saavuttaakseen riittävän peruskielitaidon. Esitys vahvistaisi myös oppilaiden sivistyksellisiä oikeuksia ja tasa-arvoa.

Esityksellä täsmennettäisiin myös perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaaksi ottamista niin, että opetukseen voisi osallistua vain ulkomailla syntynyt ulkomaalaistaustainen oppilas. Valmistavan opetuksen ja valmistavan opetuksen lisäopetuksen rajaaminen vain ulkomailla syntyneisiin ulkomaalaistaustaisiin oppilaisiin kohdistaisi valmistavan opetuksen kaikkein eniten tukea suomen tai ruotsin kielen oppimisessa tarvitseville oppilaille. Suomessa syntyneet oppilaat voivat tarvittaessa saada esimerkiksi perusopetuslain mukaista opetuskielen tukiovetusta sekä suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetusta.

Valmistavan opetuksen lisäopetukseen kohdennettaisiin valtion rahoitusta noin 20,3 miljoonaa euroa vuosittain. Kyseessä olisi kiinteä määräraha eli määräraha ei muutu kustannusten tai oppilasmäärien muuttuessa. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset opetuksen järjestäjille maksettavasta lisärahoituksesta valmistavan opetuksen lisäopetuksen toteuttamiseksi. Lisäksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettuun lakiin tehtäisiin tekninen lisäys uuden rahoituksen huomioimisesta laskennassa.

Opetushallitus määräisi opetussuunnitelman perusteissa tarkemmin valmistavan opetuksen lisäopetukseen ohjaamisesta ja tähän liittyvästä opetuskielen taidon arvioinnista. Opetushallituksen tulisi antaa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet sekä perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet täydennettynä siten, että opetuksen järjestäjät voisivat päivittää niiden pohjalta paikalliset opetussuunnitelmat ja ottaa ne käyttöön lain voimaantullessa eli 1.8.2026.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan maksut ja sitominen indeksiin

Esityksen myötä aamu- ja iltapäivätoiminnasta perittävien enimmäismaksujen määrää korotettaisiin, mikä kompensoisi kunnille aamu- ja iltapäivätoiminnan valtionosuuteen tehtävää valtion rahoituksen leikkausta. Aamu- ja iltapäivätoiminnan maksut sidottaisiin indeksiin. Esitetyllä aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korottamisella ei ole vaikutusta valtion talouteen, sillä maksut ohjautuvat kuntiin.

Jatkossa aamu- ja iltapäivätoiminnasta perittävän enimmäismaksun tarkistamisessa käytettäisiin kuntien peruspalveluiden hintaindeksiä. Indeksitarkistuksilla voitaisiin varmistaa, että maksut eivät jäisi jatkossa jälkeen yleisestä kustannuskehityksestä. Indeksitarkistuksilla ei ole vaikutusta valtion talouteen.

Perusopetuslaki velvoittaa aamu- ja iltapäivätoiminnan maksun perimättä jättämiseen tai sen alentamiseen tietyissä tilanteissa. Tämä säännös on tärkeä, jottei perheen pienituloisuus muodostu esteeksi lapsen osallistumiselle toimintaan. On myös tärkeää, että kunnat tiedottavat huoltajia mahdollisuudesta hakea aamu- ja iltapäivätoiminnan asiakasmaksun alentamista tai perimättä jättämistä.

Voimaantulo

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2026. Aamu- ja iltapäivätoiminnan enimmäismaksujen muutos on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan jo 1.1.2026 ja maksuja koskeva indeksitarkistus vasta 1.8.2027.

Liitteet	PowerPoint
Jakelu	Eduskunnan sivistysvaliokunta
Tiedoksi	OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Rosanna Blomster-Bröckl OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Heidi Backman